

INTERWENCYJNE BADANIA ARCHEOLOGICZNE NA TERENIE LEDNICKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

W roku 1996 i 1997 na terenie L.P.K. prowadzone były prace ziemne (kopanie rowów pod instalacje gazowe i wodociągowe, budowa „Bramy III Tysiąclecia”) obejmujące m.in. obszary, na których podczas badań AZP zlokalizowano stanowiska archeologiczne. Pracownicy działu archeologicznego MPP prowadzili nadzór archeologiczny nad niektórymi z tych prac w następujących miejscowościach: Dziekanowice, Imiołki, Rybitwy.

Rybitwy gm. Łubowo

Jesienią 1996 r. prowadzono prace ziemne pod instalację gazową we wsi Rybitwy. Wykop długości 1500 m wykonano po wschodniej stronie drogi do Skrzetuszewa (od skrzyżowania dróg Latalice — Skrzetuszewo do „nowego” dworu w Rybitwach). Wykop miał szerokość 20 – 30 cm, a wyrzucona ziemia była bardzo rozdrobniona. Prace polegały na narysowaniu obiektów widocznych na profilu wykopu i zebraniu skorup z wyrzuconej ziemi. W wykopie zarejestrowano 14 obiektów archeologicznych (ryc. 1). Jako obiekt określano ślady warstwy kulturowej (czarna ziemia, spalenizna, kamienie) widocznej poniżej 40 cm warstwy ornej. Obiekty numerowano od północnego skrajnego wykopu.

Obiekt 1 (Rybitwy st.8)

Określono tak 5 m odcinek czarnej ziemi i dużych kamieni o miąższości 20 cm. Materiału zabytkowego brak. Są to przypuszczalnie resztki nowożytnego fundamentu.

Obiekt 2

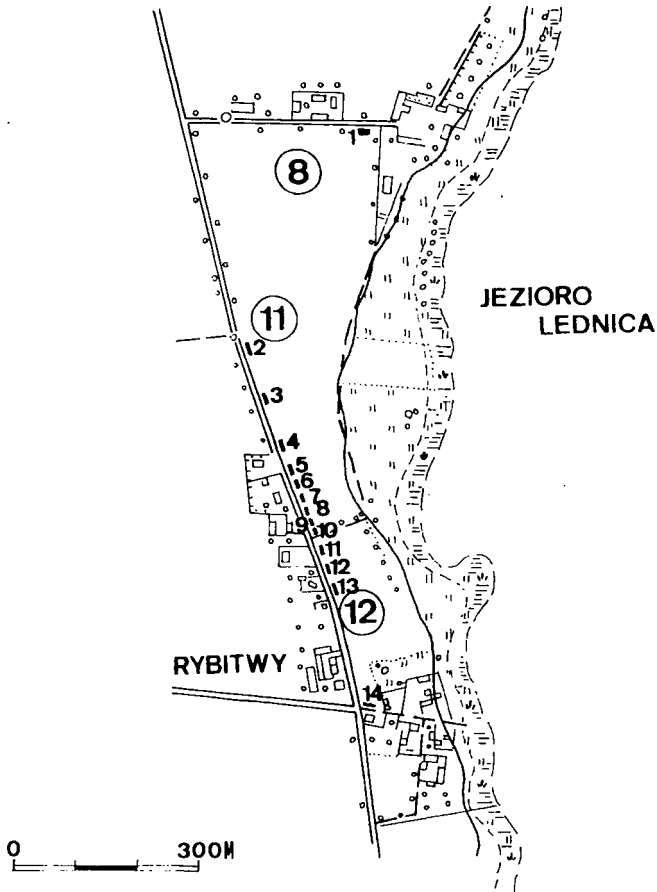
Jest to 1 m szerokości stopa fundamentu wykonanego z 1 poziomu dużych kamieni, bez zaprawy, wkopana ok. 40 cm w całec. Nad fundamentem i po jego półn. stronie zalegała czarna ziemia. Materiału zabytkowego brak. Fundament budynku nowożytnego (?).

Obiekt 3

— to 2 m szerokości piwniczka o ścianach zbudowanych ze średnich kamieni łączonych białą — szarą zaprawą. Piwniczka wkopana była 70 cm w całec. Zabytków brak. Okres nowożytny (?).

Obiekt 4 (Rybitwy st.11)

— na długości 16 m widoczna była w profilu warstwa czarnej ziemi z kamieniami o miąższości 20 cm. Zabytków brak. Okres nowożytny (?).

Ryc. 1. Rybitwy gm. Łubowo. Plan sytuacyjny obiektów.
Abb. 1. Rybitwy, Gem. Łubowo. Objektlageplan

Obiekt 5

— jest to warstwa spalenizny i przepalonych kamieni o miąższości 20 cm widoczna na długości 7 m. W ziemi znaleziono 2 skorupy wczesnośredniowieczne.

Obiekt 6

10 m na płd. od obiektu 5 widoczna była 10 cm warstwa spalenizny występująca na długości 3 m. Znaleziono tu 1 skorupę wczesnośredniowieczną. Resztki domostwa (?).

Obiekt 7

— oddalony był o 20 m od obiektu 6. Na odcinku 10 m zaobserwowano warstwę spalenizny i kamieni o miąższości 20 cm. W wyrzuconej ziemi znaleziono 10 ułamków naczyń wczesnośredniowiecznych, całkowicie obtaczanych. Domostwo — półziemianka.

Obiekt 8

— 4 m na pld. od obiektu 7 występowała 2 m szerokości warstwa spalenizny o miąższości 20 cm. Jedna skorupa wczesnośredniowieczna. Palenisko (?).

Obiekt 9 (Rybitwy st. 12)

— oddalony był o 25 m od obiektu 8. Była to 20 cm warstwa spalenizny i kamieni zaobserwowana na długości 5 m. Na tej szerokości znaleziono 16 skorup wczesnośredniowiecznych, całkowicie obtaczanych. Domostwo — półziemianka (?).

Obiekt 10 (Rybitwy st. 12)

— zlokalizowano w odległości 30 m od obiektu 9. Była to warstwa spalenizny miąższości 10–20 cm, widoczna na długości 8 m. Materiału zabytkowego brak.

Obiekt 11 (Rybitwy st. 12)

12 m na pld. od obiektu 10 na długości 25 m występowała warstwa czarnej ziemi z węglami drzewnymi i dużymi kamieniami. Miąższość wynosi 60 cm. W wyrzuconej ziemi znaleziono ułamki naczyń wczesnośredniowiecznych i nowożytnych.

Obiekt 12 (Rybitwy st. 12)

— 2 m szerokości palenisko (?) zbudowane z czarnej ziemi i przepalonych kamieni o miąższości 20 cm, oddalone było o 20 m od obiektu 11. Materiału zabytkowego brak.

Obiekt 13 (Rybitwy st. 12)

— to 5 m odcinek czarnej ziemi z węglami drzewnymi i kamieniami miąższości 20 cm, oddalony jest od obiektu 12 o 10 m. Materiału zabytkowego brak.

Obiekt 14 (Rybitwy st. 12)

Określono tak 40 m odcinek biegnący wzdłuż obecnej drogi do jeziora (od skrzyżowania Skrzetuszewo — Latalice) czarnej ziemi z kamieniami, spalenizną, uławkami cegieł o miąższości 1,2 m. Znaleziono tu m.in. nóż żelazny, ułamki naczyń średniowiecznych i nowożytnych. Są to przypuszczalnie pozostałości zabudowy folwarcznej, istniejącej na tym terenie do końca XIX w.

Imiołki, gm. Kiszkowo

Na „polu obozowym” Duszpasterstwa Akademickiego w Imiołkach zbudowano „Bramę III Tysiąclecia”, składającą się z nasypu ziemnego o wymiarach 80 x 40 m i wznoszącej się nad nim konstrukcji metalowej na słupach. Brama powstała częściowo na obszarze stanowiska archeologicznego oznaczonego na arkuszu AZP jako Imiołki st.20. W związku z tą inwestycją inwestor zwrócił się do Dyrektora MPP na Lednicy z prośbą o przeprowadzenie rozpoznania archeologicznego terenu.

Dnia 10.03.1997 r. pracownicy działu archeologicznego MPP na Lednicy, mgr J. Górecki i mgr M. Łastowiecki, przy pomocy studentów z Duszpasterstwa Akademickiego przeprowadzili rozpoznanie archeologiczne obszaru pod nasyp ziemny. Założono 2 wykopy sondażowe szerokości 40 cm, długości 80 m. W obu wykopach

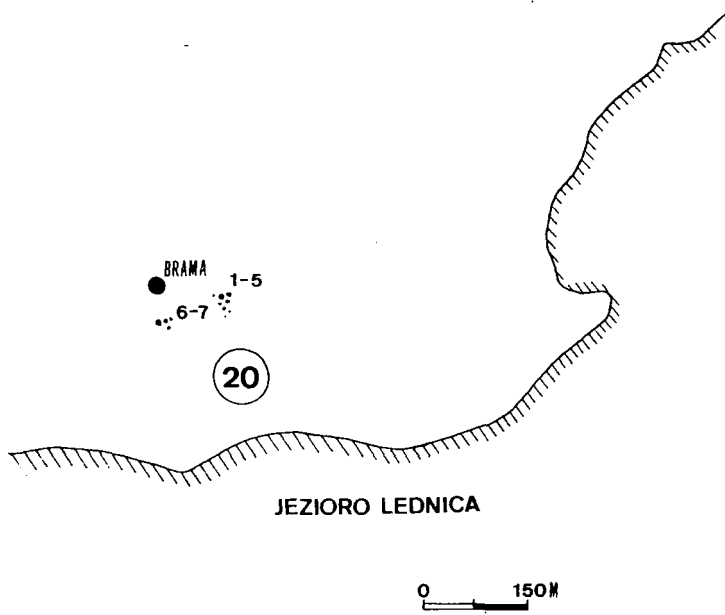
nie stwierdzono występowania warstwy kulturowej. Pod 30–40 cm warstwą orną występowała glina bez śladów działalności człowieka

Na powierzchni wspomnianego pola występują pojedyncze ułamki naczyń z okresu neolitu, wczesnego średniowiecza i średniowiecza. Z obszaru ok. 1 ha zebrano 11 skorup neolitycznych, 6 wczesnośredniowiecznych (XI–XII w.) i 4 średniowieczne.

Podczas prac niwelacyjnych (ściągnięcia warstwy ornej potrzebnej na nasyp ziemny) odsonięto plamy spalenizny, które okazały się obiektami archeologicznymi.

Obiekty 1–5

Obiekty 1–5 zlokalizowano 50 m na wschód i 5 m na płd. od wschodniego przęsła „Bramy” (ryc. 2). Były to plamy spalenizny z kamieniami o średnicy 1,5–2 m. Podczas eksploracji okazało się, że jest to przypuszczalnie 1 obiekt o wymiarach 5 x 6 m, nieznacznie (10–15 cm) zagłębiony w piasku (ob. 1, 2, 4), z dwoma paleniskami (ob. 3, 5) średnicy 1,5 m zagłębionymi 25 cm w calcu. Podczas eksploracji znaleziono 188 ułamków naczyń całkowicie obtaczanych, 4 górami obtaczanych i 2 ręcznie lepiące, pradziejowe (okres lateński).

Ryc. 2. Imiołki gm. Kiszkowo. Plan sytuacyjny obiektów.
Abb. 2. Imiołki, Gem. Kiszkowo. Objektlageplan

Ułamki naczyń całkowicie obtaczanych pochodzą z naczyń z wyodrębnionymi szyjkami, cienkościenne, które datować można na XII wiek.

Obiekty 6 i 7

Obiekty 6 i 7 zlokalizowano 20 m na wschód i 30 m na płd. od wschodniego przęsła „Bramy”.

Obiekt 6

Określono tak ciemną plamę o średnicy ok. 2 m. Wypełnisko obiektu stanowiła czarna ziemia, w części środkowej spalenizna o miąższości ok. 20 cm. Z obiektu 6 pochodzi 37 ułamków naczyń, w tym 14 naczyń górą obtaczanych i 23 naczyń całkowicie obtaczanych. Zespół ceramiki pozwala datować obiekt 6 na początek wieku XI.

Obiekt 7

— oddalony był o 2 m w kierunku płn. — zach. od obiektu 6. Było to palenisko o średnicy około 1,5 m, miąższości ok. 25 cm, wyłożone kamieniami od strony zach. W palenisku znaleziono 5 ułamków naczyń całkowicie obtaczanych, które datować można na XI w.

Wymienione obiekty, będące resztkami domostw naziemnych, łączyć należy z rozległą osadą rozlokowaną po północnej stronie zatoki jeziora Lednickiego funkcjonującą od X do XIII wieku.

Dziewkanowice st. 21

Podczas kopania rowu pod wodociąg (17.06.1997) na łące przeznaczonej na pole namiotowe (po wsch. stronie drogi prowadzącej z Dziewkanowic do „Małego Skansenu”) natrafiono na ułamki naczyń i spaleniznę, które pochodzą ze zniszczonych obiektów archeologicznych. Podczas kontroli archeologicznej rowu wydzielono 3 obiekty (plan nr 3).

Obiekt 1

Zaobserwowano 200 m na płn. od zabudowań folwarku i 150 m na wsch. od brzegu jeziora. W wykopie na 12 m odcinku występowała warstwa kulturowa o miąższości 20 – 30 cm (poniżej warstwy ornej), na płn. jej skraju zaś skupisko przepalonych kamieni średnicy około 1,5 m ze skupiskiem skorup. Z obiektu 1 pochodzi 156 ułamków naczyń całkowicie obtaczanych, które datować należy na XII/XIII wiek (cienkie ścianki, drobnoziarnista domieszka, formy naczyń o profilu esowatym i z wyodrębnionymi szyjkami).

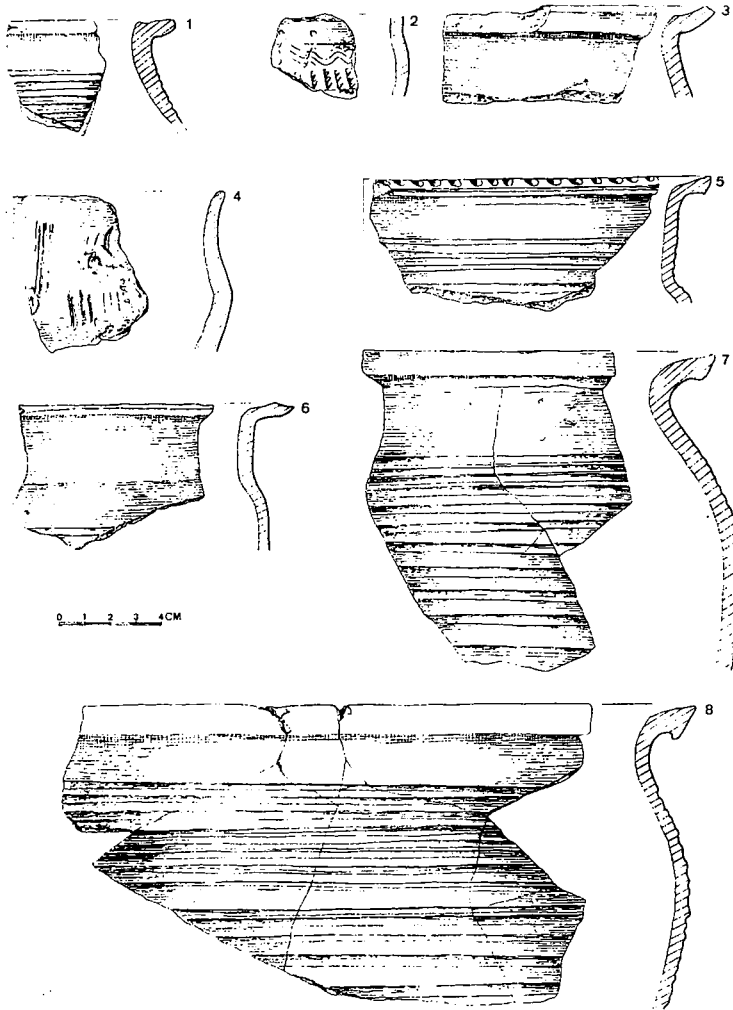
Obiekt 2

— zlokalizowano 50 m na płn. i 50 na wsch. od obiektu 1. Było to nieckowato

Ryc. 3. Dziewkanowice gm. Łubowo.
Plan sytuacyjny obiektów.

Abb. 3. Dziewkanowice, Gem. Łubowo.
Objektlageplan

Ryc. 4. Wybrane ułamki naczyń. 1-4 Imiołki gm. Kiszkowo st. 20 (1 — ob.7, 2-4 — ob.6);
 5-8 Dziekanowice gm. Łubowo st. 21 (5, 6 — ob.3, 7, 8 — ob.1).

Abb. 4. Ausgewählte Gefäßfragmente. 1 — 4 Imiołki, Gem. Kiszkowo Fst. 20 (1 — Befund 7,
 204 — Befund 6); 5 — 8 Dziekanowice, Gem. Łubowo Fst. 21 (5,6 — Befund 3, 7,8 — Befund 1)

zagłębione (10 – 15 cm) w calcu palenisko o średnicy 1,30 m z przepalonymi kamieniami i węglami drzewnymi na spagu. Znaleziono w nim 12 ułamków naczyń wczesnośredniowiecznych, całkowicie obtaczanych, nożyk żelazny, kości zwierzęce.

Obiekt 3

W odległości 0,65 m na wsch. od obiektu 2 odsłonięto drugie palenisko określone jako obiekt 3. Palenisko (?) średnicy 95 cm wkopane było (pionowe ścianki) 15 cm w gliniasty calec. Wypełnisko obiektu stanowiła czarna ziemia z węglami drzewnymi i kamieniami. Znaleziono tu 6 drobnych skorup z naczyń całkowicie obtaczanych, które datować można na XI/XII wiek.

Wydzielone 3 obiekty wystąpiły na płn. skraju rozległego stanowiska Dziekanowice 21, rozciągającego się przy wschodnim brzegu jeziora. Na stanowisku tym występuje materiał od okresu lateńskiego do fazy E wczesnego średniowiecza.

Mateusz Łastowiecki